

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1936.

Första kammaren.

Nr 17.

Fredagen den 13 mars.

Kammaren sammanträdde kl. 4 e. m.

Justerades protokollen för den 7 och den 10 innevarande månad.

Anmäldes och godkändes jordbruksutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 9, angående regleringen för budgetåret 1936/1937 av utgifterna under riksstatens nionde huvudtitel, innefattande anslagen till jordbruksdepartementet, jämte i dessa ämnen väckta motioner;

nr 79, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av vissa statens järnvägar tillhöriga markområden m. m.;

nr 80, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående avstående i vissa fall av mark från kronoegendomar eller upplåtande av nyttjanderätt eller servitutsrätt till sådan mark;

nr 81, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående överlämnande av visst markområde till Ljungbyheds municipalsamhälle;

nr 82, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av Väsby kungsgård i Sala stad;

nr 83, i anledning av vissa i statsverkspropositionen under utgifter för kapitalökning i vad angår jordbruksärenden gjorda framställningar;

nr 84, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ytterligare statsunderstöd till Harmångersåns och Kyrksjöns rensnings- och sänkingsföretag i Gävleborgs län; samt

nr 85, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående uppförande å ordinarie stat av befattningen som försäljningschef hos domänstyrelsen.

Anmäldes och godkändes konstitutionsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 86, i anledning av väckta motioner om viss ändring av förordningen om ersättning för debitering och uppbörd av landstingsmedel; samt

nr 87, i anledning av väckt motion angående viss ändring av 8 § lagen om vägdistrikt.

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 120, angående överlåtande till Skövde stad av kronans andelar i vissa samfälligheter å Billingen.

Föredrogs och hänvisades till konstitutionsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 140, med förslag till ändrad lydelse av § 86 regeringsformen, § 38 riksdagsordningen samt §§ 1 och 2 tryckfrihetsförordningen.

Föredrogos och hänvisades till bankoutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 145, angående ersättning till vissa personer i anledning av sjukdom, ådragen under militärtjänstgöring; och

nr 155, angående förhöjd ersättning till A. F. H. Persson i anledning av skada, ådragen under militärtjänstgöring.

Kungl. proposition ang. yrkesmässig biltrafik.

Föredrogs Kungl. Maj:ts proposition nr 161, med förslag till förordning angående yrkesmässig trafik med automobil.

Herr **Hamrin**: Ja, herr talman, det må tillåtas mig att säga några ord, då denna proposition remitteras till utskott.

Propositionen avlämnades förra onsdagen på aftonen men blev, som jag tror, inte utdelad i kammaren förrän i går afton. Jag har därför inte haft någon möjlighet att i detalj genomläsa den, och i den mån jag kunnat studera densamma, har jag måst begagna mig av huvudexemplaret, som ställts till mitt förfogande av kansliet. Denna proposition, vilken kanske av många anses vara av ganska likgiltig innebörd, innehåller emellertid förslag till en sådan omgestaltning av hela vårt trafikväsen, att jag hoppas, att riksdagen och dessförinnan vederbörande utskott kommer att ägna densamma en mycket stor och ingående uppmärksamhet. Den korta tid, som enligt vad jag nyss antydde stått mig till förfogande för granskning av propositionen, gör också, att jag inte haft tillfälle att mera grundligt undersöka, huruvida anledningen till propositionens framlämnande och den däri föreslagna regleringen av trafikväsendet på hithörande område blivit i propositionen fullt klarlagd.

Den stora frågan är naturligtvis den: vad är anledningen till att motorismen och särskilt bilismen i vårt land och i andra länder fått den omfattning, som den har, och att detta framför allt blivit händelsen med lastbilstrafiken? Var och en, som har någon praktisk erfarenhet på området, måste säga sig, att detta faktum inte beror på en osund konkurrens i och för sig utan har sin grund i detta trafikmedels lämplighet, då detta i ett mycket stort antal fall visat sig överträffa varje annat trafikmedel. Det faktum, att vi här ha att göra med ett trafikmedel, som utan att anlita någon annan mellanhand för varan från avlämnarens dörr till mottagarens, som innebär användning av ett enda transportsätt utan tidsutdräkt på järnvägsstationer, godsmagasin o. s. v., och utan några som helst fraktsedlar eller längre skrivelser och som inte kräver något eller i varje fall betydligt mindre emballage än då annat transportmedel användes, detta är naturligtvis grundorsaken till att bilismen, trafiken med automobiler, fått en sådan omfattning. Detta är med ett ord sagt utvecklingens gång, och en proposition av den innebörd som den här föreliggande måste jag betrakta som rent reaktionär. Den innebär ett försök att stoppa upp en utveckling, som går i modern riktning, som haft med sig betydande besparing av arbetskraft o. s. v. och som medfört en mera fördelaktig behandling och transport av godset.

Nu säger emellertid kommunikationsministern, att detta trafikmedel redan är reglerat, och han räknar i propositionen upp en hel del sådana regleringsåtgärder. På olika ställen framhåller kommunikationsministern vidare, hurusom ytterligare regleringar och inskränkningar måste vidtagas. Ja, men detta kan väl i all rimlighets namn inte vara något skäl för att staten skall med ytterligare bestämmelser kringgärda detta moderna trafikmedel i den utsträckning, som här föreslås. Jag vet inte, varthän man skulle komma, om man skulle använda den motiveringen på olika förhållanden i livet! Därför att staten ansett nödvändigt, rimligt och riktigt att vidtaga en begränsad reg-

Kungl. proposition ang. yrkesmässig biltrafik. (Forts.)

lering på ett visst område, är det väl inte sagt, att staten skall fortsätta med regleringsåtgärderna i den allra största utsträckning.

Vidare finns det ett annat skäl, som kommunikationsministern trycker på, och som kanske är huvudmotivet till att han framlagt propositionen, och det är, att man skall på ett ändamålsenligt sätt fördela transportmedlen här i landet. Men inte gör man det genom att framlägga denna proposition och genom att bifalla densamma! Om staten reglerar motortrafiken, både person- och godstrafiken, genom att inrätta en ny myndighet och sedan utfärdar systematiska bestämmelser för såväl fjärrtrafiken som i viss mån också närtrafiken, inte har man därmed i grunden ordnat förhållandena på detta område av trafikväsendet! Jag menar, att inte har man därmed så att säga fördelat tillgången efter behovet på transportmedel, ty för att göra det måste man gå in på det rent privata området. Det är ju alldeles ofrånkomligt. Och jag vill redan nu hava uttalat, att om riksdagen godkänner denna proposition och Kungl. Maj:t sedan i administrativ väg utfärdar föreskrifter i ämnet, blir det naturligtvis en ännu större anhopning än nu av bilar, särskilt för godstrafiken. Många firmor, som nu använda sig av yrkesmässig lastbilstrafik vid sina transporter, komma då att finna det med sin fördel förenligt att hålla egna bilar. Och vad blir följden? Jo, att de som nu utöva yrkesmässig trafik bli mer eller mindre arbetslösa, samtidigt som det i landet kommer att finnas en bilpark tillgänglig, som inte utnyttjas på samma sätt som den nuvarande, vilken man ju vill inskränka. Såvitt jag kan finna äro dessa synpunkter icke med ett ord berörda i den kungl. propositionen. Man har totalt negligerat den utveckling som uppenbarligen blir följden, därest man slår in på denna väg. Men det kanske är meningen att, sedan man tagit detta steg, ta ett steg till och ge sig in på att reglera på rent privata områden och bestämma, om folk skall få ha person- och lastbilar.

Jag skall, herr talman, naturligtvis inte ge mig in på de olika paragraferna, ehuru jag kunde ha stor anledning att göra det. Många paragrafer äro så avfattade, att de bli mycket svårtolkade. Länsstyrelserna skola exempelvis ta hänsyn till det växlande behovet — en skyldighet, som de redan nu ha i viss utsträckning men som blir ytterligare markerad enligt det nya förslaget. Ja, detta växlande behov blir mycket svårt att närmare precisera och definiera, det har nog var och en, som haft med sådana saker att göra, erfarenhet av. Vidare står det inte utsatt huruvida länsstyrelserna skola vara sidoordnade eller underordnade myndigheter till den nya trafiknämnden, och vilka konflikter som i detta avseende kunna uppstå är lätt att tänka sig.

Jag vill vidare fästa uppmärksamheten på vilka konsekvenser den föreslagna nya ordningen kommer att ha för lantbrukarnas transporter av mjölk och lantmannaprodukter. Deras möjligheter i den vägen bli uppenbarligen ännu mer krigskurna och kriggärdade med bestämmelser än vad som nu är fallet. Jag vågar inte ta kammarens tid i anspråk mera, men jag påminner om att konflikter redan ha uppstått — jag har personlig erfarenhet av detta — mellan organisationer på jordbrukets område och tillgängliga trafikanstalter, i det att jordbrukarna — helt naturligt för resten — själva velat ha ett ord med i laget när det gäller att bestämma vilka som skola få transportera deras produkter till mejerier, slakterier o. s. v. Enligt detta förslag skulle vissa lastbilägare eller yrkeschaufförer få ensamrätt att forsla mjölk och lantmannaprodukter, men detta, menar jag, innebär en inskränkning som icke är till gagn för jordbrukets utveckling.

Jag skulle, herr talman, kunna ha mycket mer att säga, men jag har velat fästa uppmärksamheten på dessa saker, och jag hoppas, att utskottet kommer att granska denna proposition med från början mycket kritiska blickar

Kungl. proposition ang. yrkesmässig biltrafik. (Forts.)
och fråga sig, huruvida det är rimligt och nödvändigt att även på detta område slå in på en planhushållning, som jag sannerligen inte vet var den skall sluta.

Efter härmed slutad överläggning hänvisades ifrågavarande kungl. proposition till behandling av lagutskott.

Till vederbörande utskott skulle jämväl överlämnas det i anledning av propositionen inom kammaren nu avgivna yttrandet.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 162, angående medel till vägtrafikmyndighetens verksamhet under budgetåret 1936/1937.

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 167, angående försöksverksamheten på jordbrukets område m. m.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 182, med förslag till lag om ändrad lydelse av 6, 7, 8, 13, 29, 40 och 42 §§ lagen den 28 juni 1935 (nr 434) om folkpensionering; samt

nr 184, med förslag till lag om ändrad lydelse av 75 § stadsplanelagen den 29 maj 1931 (nr 142) m. m.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 186, angående befrielse för tyghantverkaren G. E. Rahm från viss ersättningskyldighet.

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 187, angående ändrade bestämmelser om lån till förekommande av exekutiv försäljning.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 188, med förslag till förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 19 november 1914 (nr 383) angående stämpelavgiften.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 189, angående gäldandet av vissa kostnader i anledning av jagaren Klas Ugglas grundstötning m. m.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott Kungl. Maj:ts proposition nr 190, med förslag till lag om ändring i vissa delar av strafflagen m. m.

Föredrogs och hänvisades till konstitutionsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 191, med förslag till ändrad lydelse av § 6 mom. 10, § 16 och § 26 riksdagsordningen.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 192, angående avstående i vissa fall av allmänna arvsfondens rätt till arv.

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 194, angående bidrag till viss forskningsverksamhet på det jordbrukstekniska området.

Föredrogs och hänvisades till bankoutskottet Kungl. Maj:ts propositioner: nr 196, angående pension åt vissa i statens tjänst anställda personer m. fl.; nr 197, angående pension åt skrivbiträdet vid sjömanshuset i Lysekil Alma Hansson, född Johansson; nr 198, angående tilläggspension åt vissa i statens tjänst anställda personer; nr 199, angående understöd åt efterlevande till vissa i statens tjänst anställda personer; nr 200, angående tilläggspension åt f. d. kanslirådet J. Franzéns änka; samt nr 201, med förslag till allmänt familjepensionsreglemente m. m.

Föredrogs och hänvisades till konstitutionsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 202, med förslag till lag om kommunal fondbildning m. m.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts propositioner: nr 203, angående befrielse för furiren vid Kronobergs regemente I. H. Persson och Gunnar Gideon Magnusson från viss betalningsskyldighet; samt nr 204, angående bidrag till bearbetning av visst material från filosofie doktor Sven Hedins expeditioner i det inre Asien åren 1927—1934.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott Kungl. Maj:ts proposition nr 205, med förslag till lag angående ändrad lydelse av 14 § 3 mom. lagen den 29 juni 1912 (nr 206) om arbetarskydd.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 206, angående ändrade grunder för statsbidrag till vissa grenar av den slutna sjukvården m. m.

Föredrogs Kungl. Maj:ts proposition nr 207, med förslag till ändring i hälsovårdsstadgan m. m.

Propositionen hänvisades, såvitt angick förslaget till förordningen om ändring i vissa delar av hälsovårdsstadgan den 19 juni 1919 (nr 566), till behandling av lagutskott samt i övrigt till statsutskottet.

Föredrogs och hänvisades till bankoutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 208, med förslag om ändring i vissa delar av civila tjänstepensionsreglementet den 30 juni 1934 (nr 442).

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott Kungl. Maj:ts proposition nr 209, med förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 14 juni 1929 (nr 131) om försäkring för vissa yrkessjukdomar m. m.

Föredrogs och hänvisades till bankoutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 210, angående rätt för förra timplärrinnan Rakel Vilhelmina Elisabet (Lisa) Nordström att för tilläggs pension tillgodoräkna viss tjänstgöring; och

nr 211, angående pension åt generalmajoren E. Virgin.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 212, angående försäljning av den telegrafverket tillhöriga fastigheten nr 20 i kvarteret Jungfrun i Stockholm.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott Kungl. Maj:ts proposition nr 213, med förslag till motorfordonsförordning och vägtrafikstadga.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 214, med förslag till inkomst- och utgiftsstat för statens allmänna fastighetsfond för budgetåret 1936/1937 m. m.; samt

nr 215, angående anslag till fortlöpande konjunkturundersökningar.

Föredrogs och hänvisades till bankoutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 216, angående förtidspension och avskedsersättning åt vissa tjänstemän vid statens järnvägsbyggnader; samt

nr 217, angående upphävande av § 29 mom. 1 och § 38 reglementet den 31 december 1919 (nr 878) för statens pensionsanstalt.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott Kungl. Maj:ts proposition nr 218, med förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 219, angående omläggning av skyddshemsverksamheten m. m.; och

nr 220, angående försäljning till Växjö—Åseda—Hultsfreds järnvägsaktiebolag av Östra Värends järnväg.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott Kungl. Maj:ts proposition nr 221, med förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 14 juni 1918 (nr 422) om fattigvården m. m.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 222, angående anslag för budgetåret 1936/1937 till folkpensioner och invalidunderstöd.

Föredrogs och hänvisades till bankoutsrottet Kungl. Maj:ts proposition nr 223, med förslag till förordning angående ändrad lydelse av 11 § förordningen den 18 juni 1927 (nr 234) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring.

Föredrogs och hänvisades till bankoutsrottet den av herr *Anderson, Erik*, väckta motionen, nr 311, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående reglering av Norsholm—Västervik—Hultsfreds järnvägsaktiebolags skuldförhållanden till staten.

Föredrogs, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran statsutskottets utlåtanden nr 43—46 och första lagutskottets memorial nr 21.

Herr *Carlsson, Carl*, väckte en motion, nr 312, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till ändrad lydelse av §§ 20, 96 och 101 regeringsformen.

Motionen blev på begäran bordlagd.

Anmälades och bordlades

jordbruksutskottets utlåtanden och memorial:

nr 26, i anledning av väckta motioner om anslag för befrämjande av linodling m. m.;

nr 27, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till statens växtskyddsanstalt för byggnadsarbeten m. m.;

nr 28, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående placering i lönehänseende av vissa befattningshavare vid domänverket;

nr 29, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående disponerande av avkastningen av statens hästavelsfond; och

nr 30, angående kamrarnas skiljaktiga beslut i fråga om inrättande av en filialstation till statens växtskyddsanstalt i Alnarp; samt

första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 5, i anledning av väckt motion angående ett bättre tillgodoseende av behovet utav allmänna samlingslokaler.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 4.21 e. m.

In fidem
G. H. Berggren.

Lördagen den 14 mars.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Föredrogs och hänvisades till konstitutionsutskottet den av herr *Carlsson, Carl*, väckta motionen, nr 312, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till ändrad lydelse av §§ 20, 96 och 101 regeringsformen.

Föredrogs, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran jordbruksutskottets utlåtanden nr 26—29.

Vid föredragning av jordbruksutskottets memorial nr 30, angående kamrarnas skiljaktiga beslut i fråga om inrättande av en filialstation till statens växtskyddsanstalt i Alnarp, godkändes den i detta memorial föreslagna vöteringspropositionen.

Föredrogs, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran, första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 5.

Herr *Lindhagen* erhöll på begäran ordet och yttrade: I Kungl. Maj:ts proposition nr 140 har framlagts förslag om ändring av grundlagarna — regeringsformen, riksdagsordningen och tryckfrihetsförordningen — i avseende å handlingars offentlighet. Och därtill har fogats ett omfattande lagförslag rörande den s. k. sekretessen. Då denna proposition är av en omfattande beskaffenhet, anhåller jag, att kammaren måtte medgiva utsträckning av motionstiden till det plenum, som infaller näst efter 20 dagar från propositionens inlämnande.

Denna hemställan bifölls.

*Anslag till
säkerhets-
anstalter för
sjöfarten.*

Föredrogs ånyo statsutskottets utlåtande nr 43, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under tionde huvudtiteln gjorda framställning om anslag till Lotsverket: Säkerhetsanstalter för sjöfarten jämte i ämnet väckta motioner.

I den till riksdagen avlätna, den 3 januari 1936 dagtecknade propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1936/1937 hade Kungl. Maj:t under tionde huvudtiteln föreslagit riksdagen att till Lotsverket: Säkerhetsanstalter för sjöfarten för budgetåret 1936/1937 anvisa ett reservationsanslag av 392,700 kronor.

I samband med Kungl. Maj:ts förevarande förslag hade utskottet till behandling förehaft

dels två likalydande motioner, väckta den ena, nr 67, inom första kammaren av herr *A. Heiding* m. fl. och den andra, nr 205, inom andra kam-

Anslag till säkerhetsanstalter för sjöfarten. (Forts.)

maren av herr *E. Jonsson* i Mörbylånga m. fl., vari hemställt, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag rörande anslag av statsmedel till fyrbelysning i segelrännan emellan Färjestaden—Kalmar;

dels två likalydande motioner, väckta den ena, nr 68, inom första kammaren av herr *G. Sanne* m. fl. och den andra, nr 201, inom andra kammaren av herr *F. Hansson* i Hönö m. fl., vari hemställt, att riksdagen måtte besluta, att en agafyrbåt skulle anbringas vid Grisbådarna i stället för nuvarande lys- och ljudboj och denna förflyttas till viss plats vid Paternosterskären, samt här för bevilja erforderliga medel, förslagsvis 50,000 kronor;

dels en inom första kammaren av herrar *G. Ehrnberg* och *N. Swartling* väckt motion, nr 141, vari hemställt, att riksdagen ville vid behandlingen av anslaget under tionde huvudtiteln, punkt D. Sjöfart och handel, 4. Lotsverket: Säkerhetsanstalter för sjöfarten, bevilja ett anslag å 80,000 kronor att i enlighet med lotsstyrelsens förslag utgå till mistsignalering å Hanö eller att, därest riksdagen ej ville lämna sitt bifall hertill, i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om förslag snarast möjligt till nämnda åtgärd för höjande av sjöfarandes säkerhet i Hanöbukten;

dels ock en inom andra kammaren av herr *E. Hällgren* väckt motion, nr 433, vari hemställt, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om undersökning rörande fyrpersonalens bostadsförhållanden, med syfte att bereda nämnda befattningshavare en bättre bostadsstandard.

Utskottet hade i det nu föreliggande utlåtandet på anförda skäl hemställt,

a) att riksdagen måtte med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å herrar Sannes m. fl. och Hanssons i Hönö m. fl. samt herrar Ehrnbergs och Swartlings berörda motioner (I: 68 och II: 201 samt I: 141) till Lotsverket: Säkerhetsanstalter för sjöfarten för budgetåret 1936/1937 anvisa ett reservationsanslag av 392,700 kronor;

b) att herrar Heidings m. fl. och Jonssons i Mörbylånga m. fl. samt herr Hällgrens motioner (I: 67 och II: 205 samt II: 433) icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Reservationer hade anmälts dels av herr *Nilsson* i Gränebo, som ansett, att herrar Heidings m. fl. och Jonssons i Mörbylånga m. fl. motioner bort tillstyrkas, dels ock av herr *Olsson* i Staxäng, vilken likväl ej antytt sin åsikt.

Herr andre vice talmannen: Herr talman! I detta utlåtande har statsutskottet besvarat bl. a. tvenne i kammaren väckta motioner, i vilka det hemställt om utredning och förslag om anordnande av fyrbelysning i Kalmar-sund, i segelleden mellan Kalmar och Färjestaden.

Såsom i motionerna framhålles, är en sådan belysning av behovet påkallad. Denna trafikled är mycket svår att trafikera under mörker och dimma. Utskottet har visserligen ställt sig välvilligt till motionerna och uttalat, att det förväntar, att frågan om förbättrad fyrbelysning i farleden mellan Färjestaden och Kalmar göres till föremål för det övervägande, som kan befinnas påkallat, så att frågan därom må under den närmaste tiden kunna ordnas. Man kan av detta uttalande utläsa, att utskottet förväntar, att Kungl. Maj:t genom vederbörande myndigheter skall se till, att denna angelägenhet må inom den närmaste tiden bliva ordnad. Jag kunde alltså ha känt mig tillfredsställd med det uttalande, som utskottet har gjort, och inte gjort något särskilt yrkande. Jag skall heller inte nu framställa något sådant. Jag har dock i ett uttalande i form av reservation till utskottsutlåtandet givit till-

Anslag till säkerhetsanstalter för sjöfarten. (Forts.)

känna, att jag ansett, att utskottet bort tillstyrka de förevarande motionerna. När så inte blivit fallet, skall jag, som sagt, nu inte göra något särskilt yrkande i saken, utan endast understryka vad utskottet här uttalat, och jag hoppas att detta ärende rönner den uppmärksamhet, som det förtjänar, så att denna sak blir ordnad inom den närmaste tiden. Jag förväntar alltså, att herr statsrådet skall ha sin uppmärksamhet riktad därpå.

Herr Lindhagen: Här stå vi inför ett skolexempel på den moderna parlamentarismen, ett exempel, som tilläventyrs kan vara en av de många orsakerna till dess slutliga undergång.

Riksdagen är ju till för att genom sina medlemmar framföra önskemål till regeringen. Men nu skriva utskotten i växande utsträckning: Det där är visserligen eller kanske av behovet påkallat, men det sköta nog Kungl. Maj:t och ämbetsmännen. Då behöva vi ju inte vara här, herr talman! Då kan man bespara statsverket dess kostnader för riksdagsmännens uppehälle här. Och kostar man ändå på tryck på det här, så kan ju utskottet tillåta sig att också bekosta tryck på sin önskan i form av skrivelse, så att saken på det sättet effektivt kommer till Kungl. Maj:ts kännedom.

Jag yrkar bifall till den vid statsutskottets utlåtande antecknade reservationen, och om den blir avslagen, hoppas jag, att motionärerna petitionsvis gå in till Kungl. Maj:t och tala om vad utskottet sagt.

Herr andre vice talmannen: Herr talman! Jag vågade inte hoppas, att min mening skulle vinna anklang i kammaren, och därför ville jag inte onödigt besvära kammarens ledamöter genom att framställa ett bifallsyrkande, som kanske skulle ha åtföljts av yrkande om votering. Jag hoppades inte på den vägen vinna mera, än jag skulle vinna genom att dels understryka vad utskottet här uttalat och dels påpeka, att jag själv ansett, att utskottet bort tillstyrka den begärda skrivelsen. Men när herr Lindhagen nu visat så stort intresse för denna fråga, att han yrkat bifall till min reservation, så finner jag anledning att förena mig med herr Lindhagen och alltså, herr talman, hemställa om bifall till den vid utskottets utlåtande fogade reservationen. Det skulle vara glädjande, om även andra kammarledamöter visade samma levande intresse som herr Lindhagen för denna kanske mera periferiska fråga.

Herr Sanne: Herr talman! I fråga om den fyrbelysning, varom jag motionerat, anför statsutskottet i sitt utlåtande, att det »visserligen funnit de av motionärerna anförda skälen värda beaktande». »Men», säger utskottet vidare, »av statsrådsprotokollet framgår, att det finnes ett flertal säkerhetsanordningar, som av lotsstyrelsen befunnits vara mera angelägna än de av motionärerna föreslagna åtgärderna», varför bifall till motionen ej kunnat tillstyrkas.

Mot utskottets beslut har anmälts reservation av herr Olsson i Staxäng.

Jag anser alltså den i motionen gjorda framställningen om en agafyrbåt vid Grisbådarna vara av behovet *synnerligen* påkallad. Då nu jämväl statsutskottet funnit densamma »värd beaktande», vill jag taga fasta härpå och uttala den förhoppningen, att statsmakterna till ett kommande år skola hava den påkallade åtgärden i gott minne.

Jag har, herr talman, intet yrkande.

Herr Svensson, Martin: Herr talman! Då herr andre vice talmannen yrkade bifall till sin motion, föranleddes jag att begära ordet.

Anslag till säkerhetsanstalter för sjöfarten. (Forts.)

Lotsstyrelsen har i sin hithörande framställning till Kungl. Maj:t upptagit ett belopp till förbättring av fyrbelysningen i Kalmarsunds djupränna på 300,000 kronor för det budgetår, som vi nu ha att behandla. Ur lotsstyrelsens framställning har Kungl. Maj:t sovrat ut en del av de framförda önskemålen och bland andra detta.

Det har framgått av behandlingen inom utskottet, att det årligen inkommer en hel rad av framställningar om förbättringar i fråga om fyrplatser. Dessa behandlas i tur och ordning av Kungl. Maj:t och man har inom utskottet hyst en förväntan, att Kungl. Maj:t kommer att taga upp även denna fråga om förbättring av fyrbelysningen i Kalmarsund, så snart det kan bli dess tur att komma i åtanke. Att nu gå med på motionen skulle inte vara rådligt. Det torde kunna hända, att det finnes andra sätt att komma till det resultat, som motionärerna ha önskat, än det, som pekats på i motionen, och det bör komma under Kungl. Maj:ts prövning, vilken metod för förbättrande av fyrbelysningen i Kalmarsund, som man bör välja.

Då frågan ligger så till, att man har att förvänta framställning från Kungl. Maj:t och en utredning, som kan vara mera vägledande för kammaren än den, som nu föreligger, skall jag be att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Lindhagen: Den siste talaren har upprepat den vanliga formeln, att det kan förväntas, att Kungl. Maj:t tar den här saken under övervägande. Det är alldeles oriktigt, vill jag säga. När riksdagen inskränker sig till en förväntan utan att framföra sin egen önskan till Kungl. Maj:t, då betraktar Kungl. Maj:t detta som ett förtäckt avslag. Kungl. Maj:t har för övrigt så mycket att syssla med ändå, så att om han inte får en riksdagsskrivelse i en akt framför sig hos vederbörande byråchef, glömmes frågan fullkomligt bort — för så vitt Kungl. Maj:t överhuvud taget får kännedom om dylika motioner som slutat med en negativ förväntan från riksdagen på Kungl. Maj:ts eget initiativ. Inte kan man begära, att Kungl. Maj:t skall göra något, som han inte ens vet om, och inte får veta om.

Här i landet voro ju allmogens besvär förr i världen en helig sak, och man gick fram till Kungl. Maj:t med sina petitioner. Nu har riksdagen tillkommit för att ersätta denna petitionsrätt. Men då säger man: »Det behöver inte påpekas, därför att vi förvänta, att Kungl. Maj:t gör någonting ändå.» Det gör han i dylika fall sällan eller aldrig, skall jag säga den siste talaren.

Herr Svensson, Martin: Ja, gentemot det skall jag bara erinra om, att lotsstyrelsen nog vakar över, att Kungl. Maj:t blir påmind.

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, yttrade herr talmannen, att i avseende på det nu ifrågavarande utlåtandet yrkats dels att vad utskottet hemställt skulle bifallas, dels ock, av herr *Lindhagen*, att kammaren skulle, med godkännande av den av herr Nilsson i Gränebo vid utlåtandet avgivna reservationen, bifalla utskottets hemställan med den ändring, som föranleddes av bifall till de i ämnet väckta motionerna I: 67 och II: 205.

Därefter gjorde herr talmannen propositioner enligt berörda yrkanden och förklarade sig finna propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Stendahl* begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en så lydande omröstningsproposition:

Anslag till säkerhetsanstalter för sjöfarten. (Forts.)

Den, som bifaller vad statsutskottet hemställt i sitt utlåtande nr 43, röstar
Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, bifalles herr Lindhagens yrkande i ämnet.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo uppläst, verkställdes omröstningen på det sätt, att efter särskilda uppningar av herr talmannen först de ledamöter, som ville rösta för ja-propositionen, och därefter de ledamöter, som ville rösta för nej-propositionen, reste sig från sina platser; och befanns därvid, att flertalet röstade för ja-propositionen.

Om statsbidrag till fristående sjukkasor.

Föredrogs ånyo statsutskottets utlåtande nr 44, i anledning av väckta motioner om statsbidrag till vissa fristående sjukkasor.

I två likalydande motioner, väckta den ena, nr 123, inom första kammaren av herr *N. S. Norling* m. fl. och den andra, nr 297, inom andra kammaren av herr *E. Björck* i Kristianstad m. fl., hade hemställts, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa en utredning om möjligheten av och betingelserna för att bereda de fristående kassorna skälig andel av det anslag av statsmedel, som beviljades till främjande av den frivilliga sjukhjälpsverksamheten.

Utskottet hade i det nu föredragna utlåtandet på åberopade grunder hemställt, att herrar Norlings m. fl. och Björcks i Kristianstad m. fl. berörda motioner (I: 123 och II: 297) icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Herr Norling: Herr talman! När den stora s. k. sjukkasareformen på sin tid genomfördes, så ställdes man inför den rätt betänkliga situationen, att ett rent doktrinärt betraktelsesätt tilläts triumfera över alla de starka sakskäl, som talade för en smidigare anpassning till historiskt betingade förhållanden.

Såsom grundval för hela reformen lade man den vid ett eller annat skrivbord godtyckligt formulerade uppfattningen, att den förut fria och självständiga sjukkasareörelsen nu i stället måste uniformeras och underkastas en minutiös statlig uppsikt. Det syfte, som skulle rättfärdiga hela detta arrangemang, hela denna grundliga omgestaltning av den gamla folkliga sjukkasareörelsen, var ju att åstadkomma en förbättrad social effekt av sjukkasornas verksamhet. Kassornas prestationer skulle bli väsentligt större än förut, och som vederlag härför skulle statens ekonomiska bidrag till verksamheten ökas. Man kan väl säga, att hela detta program för sjukkasareörelsens omgestaltning nu får anses vara i sina huvuddrag genomfört, men det har visat sig, att verkligheten tillåtit sig den uppstudsigheten att revoltera mot de allena saliggörande doktrinerna. Trots de avsevärda statsbidragen ha de erkända kassorna tvingats att höja sina avgifter till en sådan nivå, att det för vissa befolkningsgrupper med svag ekonomi blir svårt, för att icke säga alldeles omöjligt att ordna sin sjukförsäkring under medverkan av dessa erkända och statsunderstödda kassor.

Naturligtvis bestrides det inte på något håll, att de ökade prestationerna representera ett betydande socialt värde i den mån som det blir ekonomiskt möjligt för kassornas medlemmar att betala priset för denna förmån. Erfä-

Om statsbidrag till fristående sjukkassor. (Forts.)

renheten visar emellertid, att det alltjämt föreligger ett socialt behov av en sjukförsäkring så arrangerad, att den måste tillgodoses utanför de erkända kassornas ram. Det behöves med andra ord en sjukförsäkring, som visserligen erbjuder den försäkrade mindre förmåner än de erkända kassorna förbundits att giva, men som också kan baseras på lägre avgifter. Hur pass stort detta behov av en billig sjukförsäkring i verkligheten är, illustreras i någon mån därav, att antalet medlemmar av de numera som understödsföreningar inregistrerade fria sjukkassorna för närvarande uppgår till cirka 200,000. Enbart en enda av dessa kassor, nämligen den enda kvarlevande rikssjukkassan »Framtidförbundet», har under tiden sedan sjukkassereformen beslöts, sett sitt medlemsantal växa med bortåt 30,000. Antagligen skulle anslutningen till denna gren av sjukkasserörelsen ha varit ännu större, därest inte de fria kassorna i en mängd fall blivit föremål för en behandling, som svårigen kan rättvist karakteriseras med något annat uttryck än trakasserier. Det har bland annat i flera fall förekommit, att dylika kassor fått sina ansökningar om inregistrering avslagna, på skäl, som sedermera uttryckligen underkänts av regeringsrätten. Åtminstone i något fall har det också förekommit, att en kassa förgäves fått vänta i flera år på besked, huruvida inregistrering kunde medgivas eller ej. Som ett knappast fullt lojalt utslag av de erkända kassornas försök att hävda en monopolställning, som lagen trots allt inte tillerkänner dem, får man väl beteckna en för någon tid sedan till Kungl. Maj:t ingiven framställning från Svenska sjukkasseförbundet, som begärde en sådan ändring av lagen om understödsföreningar, att inregistrering av sådan förening skulle kunna vägras, därest tillsynsmyndigheten lycades tillägna sig uppfattningen, att grunderna för föreningens verksamhet inte vore betryggande. Det torde vara just den regeln, som i själva verket har tillämpats i stor utsträckning, när man sökt vägra inregistrering, men det torde böra påpekas i detta sammanhang, att »grunderna» hittills ha hållit för de fria kassorna, men att däremot starkt behov av höjda avgifter anmält sig här och där hos de erkända kassorna.

I det nu föreliggande utskottsbetänkandet, vars mot motionärerna ganska arroganta ton troligen är ett resultat av att inga parlamentariska alptoppar ha sina namn under motionen, förekomma ett par påståenden, som påkalla en något mera preciserad utformning i klarhetens intresse. Det säges först, att enligt övergångsbestämmelserna i 1931 års lag kan statsbidrag enligt 1910 års lag erhållas till och med innevarande budgetår. Denna upplysning har egendomligt nog väckt en viss sensation på sjukkasseshåll. Man tycks nämligen där allmänt vara av den uppfattningen, att någon sådan möjlighet alldeles inte föreligger efter utgången av det sistförflutna året, för så vitt 1931 års lag eller rättare sagt övergångsbestämmelserna i densamma skola tillerkännas vitsord.

Utskottet åberopar ju självt i annat sammanhang ett yttrande, som nyligen avgivits av socialstyrelsen till Kungl. Maj:t och i detta yttrande läser man, att de understödsföreningar, vilka den 1 januari 1932 voro registrerade enligt lagen om sjukkassor och sedermera registrerats såsom understödsföreningar, utan att i samband därmed antagas till erkända sjukkassor, bleve genom lagen tillerkända rätt att på sätt intill år 1935 ägt rum efter ansökan utbekomma statsbidrag i form av administrationsbidrag.

Utskottet påstår vidare, att den av motionärerna påkallade utredningen skulle sålunda utmynna i en prövning, huruvida den nya lagstiftningen skall helt genomföras eller ej. Jag tillåter mig säga, att detta påstående är orimligt, eftersom en var kan förvissa sig om att motionärerna endast yrkat ut-

Om statsbidrag till fristående sjukkassor. (Forts.)
redning om möjligheterna av och betingelserna för att bereda de fria kassorna skäligen andel av det anslag av statsmedel, som beviljas till främjande av den frivilliga sjukhjälpsverksamheten. De fria sjukkassorna fullgöra alltså samma sociala funktion som före den nya lagens tillkomst. Under sådana förhållanden borde det inte förefalla orimligt att tillerkänna dem exempelvis ett förvaltningsbidrag av 2 kronor per medlem och år — ett sådant bidrag, som utgick till alla sjukkassorna före sjukkassereformen. Något annat och högre bidrag åt denna gren av sjukkasserörelsen har ju inte heller satts i fråga.

Utskottet åberopar, som jag redan har nämnt, ett den 29 februari 1936 av socialstyrelsen till Kungl. Maj:t avgivet yttrande, som därför må beröras med ett par ord. I detta yttrande, som för övrigt innehåller en hel mängd värdefulla upplysningar och påpekanden, gör man gällande, att det rentav kan ifrågasättas, om inte de fria sjukkassornas verksamhet kan lända samhället till skada i stället för till gagn. Detta högst märkliga omdöme om en av lagen tolererad verksamhet motiveras med påståendet, att de fria kassorna erbjuda en försäkring med socialt sett otillräckliga prestationer, varvid man »utnyttjar den mänskliga svagheten att icke iakttaga erforderlig ekonomisk förtänksamhet». Detta är som sagt socialstyrelsens omdöme om en rörelse, som bäres upp av cirka 200,000 svenska medborgare, men i själva verket måste det väl just anses som ett bevis på ekonomisk förtänksamhet, att man icke ikläder sig större förpliktelser, än man anser sig kunna infria. Om man får tro påståenden, som stundom komma till offentligt uttryck, finnes det alldeles tillräckligt många människor, som leva över sina tillgångar. Att på ett bräde öka denna skara med cirka 200,000 personer kan knappast vara någon nåd att stilla bedja om. Dessa 200,000 människor ha valt en sjukförsäkringsform, som motsvarar deras ekonomiska resurser och även i flertalet fall tillgodoser deras behov. Det sociala värdet av en väsentligt utsträckt sjukhjälpstid exempelvis förefaller för övrigt vara betydligt överskattat. Av tillgänglig statistik framgår nämligen, att en utsträckning av sjukhjälpstiden över 90 å 100 dagar endast torde ha betydelse för 2 å 3 % av medlemmarna.

Gentemot ett enhälligt statsutskott skall jag naturligtvis, herr talman, inte tillåta mig något yrkande. Jag påpekar endast ytterligare, att om man framförallt vill bota och för framtiden förebygga den splittring, som alltså vidlåder sjukkasserörelsen, finnes det verkligen en trafikabel väg att gå, nämligen att inom den erkända försäkringens ram bereda utrymme för den form av sjukförsäkring, som nu tillämpas av de fria kassorna. Sedan en sådan reform genomförts, kan man med fog påstå, att de fria kassorna inte längre ha någon social uppgift att fylla.

Häri instämde herrar *Bjurström* och *Ernfors*.

Herr **Carlsson, Carl**: Det är inte angenämt för mig att behöva uppträda mot den föregående talaren. Vi tillhörde dem, som in i det sista voro motståndare till den nuvarande sjukkassereformen. När jag i dag inte kan biträda herr Norlings uppfattning, beror det på att jag anser det vara nödvändigt, när statsmakterna ha gått in för en så betydande social reform som den ifrågasvarande, att man i varje fall prövar den ordentligt, innan man går in för några nya utredningar och förändringar. Det är möjligt, att det finns brister i den nuvarande sjukkasselagen. Det är inte omöjligt, men då är det min förhoppning, att de myndigheter, som ha att övervaka denna lag, komma med förslag till de ändringar, som kunna bli nödvändiga.

Jag ber därför att i korthet få yrka bifall till utskottets hemställan.

Om statsbidrag till fristående sjukkassor. (Forts.)

Herr **Ernfors**: Jag skall bara be att ytterligare får understryka vad herr Norling sade, nämligen att dessa sjukkassor, som stå utanför den statliga organisationen, ha rättighet att få bidrag t. o. m. detta budgetårs slut.

Herr **Larsson, Sam**: Herr talman! Då jag för min del tog aktiv del i genomförandet av den sista sjukkassereformen, skall jag tillåta mig — för att det här sagda inte skall stå oemotsagt — att med några få ord erinra om att det var två huvudsyften, som man ville vinna vid den sista reformen av sjuk-kassefrågan. Det ena var att skapa en enhetlig organisation av sjukförsäkringen, och det andra var att väsentligt höja de sociala prestationer, som sjukförsäkringen skulle svara för. Nu är det uppenbart — därtill torde inte behövas någon bevisning — att om man efter detta skulle börja lämna statsbidrag till kassor, som både ställa sig utanför organisationen och icke uppfylla minimiprestationerna för sjukförsäkring, så har man brutit upp grunden för det beslut, som fattades år 1931. Detta torde vara fullt tillräckligt skäl för att avvisa det förslag, som föreligger här.

Jag ber att få yrka bifall till statsutskottets hemställan.

Herr **Norling**: Den enhetliga organisationen av sjukkasseeväsendet kan, som jag påpekade i mitt förra anförande, säkerligen vinnas på ett ganska enkelt sätt, därest man nämligen tillgodoser behovet av en försäkring så avpassad, att även de ekonomiskt sämst ställda befolkningslagren kunna utnyttja densamma. Om man tillgodoser detta behov inom ramen av de erkända sjuk-kassornas verksamhet, torde det inte längre finnas någon som helst anledning för de nu s. k. fria sjukkassorna att fortsätta sin verksamhet.

Efter härmed slutad överläggning bifölls vad utskottet i det under behandling varande utlåtandet hemställt.

Föredrogs ånyo statsutskottets utlåtande nr 45, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående posthusbyggnad å Kungsholmen i Stockholm.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts i proposition nr 83 gjorda framställning hade utskottet i förevarande utlåtande hemställt, att riksdagen måtte

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna ett såsom bilaga till statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 14 februari 1936 fogat köpekontrakt angående visst tomtområde å Kungsholmen i Stockholm;

b) till posthusbyggnad å Kungsholmen i Stockholm för budgetåret 1936/1937 anvisa ett reservationsanslag av 1,100,000 kronor, att utgå av lånemedel.

Enligt en vid utlåtandet avgiven reservation hade herrar *J. B. Johansson* i Fredrikslund, *Bergqvist*, *Borell*, *Nylander*, *Holmgren*, *Persson* i Falla och *Olsson* i Staxäng ansett, att utskottets yttrande bort hava den lydelse, reservationen visade, samt att utskottet bort hemställa, att riksdagen måtte

a) bemyndiga Kungl. Maj:t — — — i Stockholm;

b) till inköp av tomt för posthusbyggnad å Kungsholmen i Stockholm för budgetåret 1936/1937 anvisa ett reservationsanslag av 600,000 kronor, att utgå av lånemedel.

Herr **Johansson, Johan Bernhard**: Herr talman! Det framgår av utlåtandet, att statsutskottets ledamöter inte kunnat enas på denna punkt. Sju ledamöter av utskottet ha i en reservation velat framföra sin önskan och sin mening, att detta ärende måtte återförvisas till Kungl. Maj:t för att sedermera

Ang. posthusbyggnad å Kungsholmen i Stockholm. (Forts.)
 komma åter i ett bättre utrett skick. Här föreligger nämligen det förhållandet, att man begär anvisande av ett betydande belopp till ett stort fastighetsbygge i Stockholm, utan att det ännu är klart, huru denna byggnad skall disponeras. Det är klart, att bottenvåningarna skola användas till lokaler för postkontor, men $2\frac{1}{2}$ våningar äro enligt den för riksdagen nu framlagda byggnadsplanen avsedda att användas för bostadslägenheter, som sedermera skola uthyras. Man räknar med att det i dessa $2\frac{1}{2}$ våningar skall inredas 32 bostadslägenheter. Nu hysa reservanterna den meningen, att när det gäller att ordna offentliga lokaler för statens verk, bör man inte planlägga på det sättet, att staten går in för att bygga en hel mängd bostadslägenheter för uthyrning. Jag medger gärna, att det kan finnas fall, där ett mindre antal bostadslägenheter kan komma i fråga, för att man skall ernå ett bättre ekonomiskt utnyttjande av vissa utrymmen i en fastighet, men att som här är tänkt bygga $2\frac{1}{2}$ våningar med 32 bostadslägenheter synes utskottsreservanterna icke vara lämpligt. Det är ju känt — vi ha fått uppgifter därom under beredningen — att förvaltningen av den alltmer växande uthyrningsverksamheten av bostadslägenheter, som på detta sätt byggas undan för undan, också drar betydande kostnader. Var och en, som sysslar med hyresmarknaden vet, att det mycket ofta påfordras ändringar och reparationer, och det är svårt att tillfredsställa hyresgästerna. Det förefaller reservanterna, som om staten så mycket som möjligt bör undvika en verksamhet av detta slag.

Jag vill tillfoga, att samma uppfattning delar också utskottets majoritet, som säger, att utskottet anser det vara önskvärt, att det för privat uthyrning disponerade utrymmet kunde ytterligare förminsкас eller helt bortfalla. Alla utskottets ledamöter stå således principiellt på denna linje.

Nu förhåller det sig så, att utredningen om huru denna byggnad skall disponeras ännu icke är slutförd. I propositionen framhålles det, att det pågår en utredning inom styrelsen, huruvida de utrymmen inom byggnaden, som enligt förslaget skulle tagas i anspråk såsom bostadslägenheter helt eller delvis skulle kunna utnyttjas för något statligt ändamål. Det pågår således faktiskt en utredning om hur ungefär halva byggnadskomplexet skall disponeras i fortsättningen. Jag har under hand fått höra, att man har planer på att en avdelning av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och en avdelning av skolöverstyrelsen skulle förflyttas till denna byggnad på Kungsholmen, men det är ännu inte klart. Likväl begär man ett anslag på 1,100,000 kronor, och mer skall man begära nästa år, för inköp av tomt och för att sätta i gång med detta bygge, trots att det ännu inte är klart, huru denna byggnad skall inredas och disponeras.

Nu vill jag framhålla, att man nog inte kan resonera på det sätt, som skedde i utskottet, där det framhölls, att även om det nu bygges bostadslägenheter i de övre våningarna, kan man lätt företaga en ändring, om det sedermera skulle flytta in statliga ämbetsverk. Men det är inte så säkert, att det riktigt passar. Jag vet inte, hur det är — meteorologiska anstalten har väl inte några tyngre saker — men det kan tänkas, att man vill flytta dit ett laboratorium eller någon inrättning, som har en del tyngre maskiner eller dylikt. Den framtida användningen kan påverka hela byggnadens konstruktion. Det skulle således ha varit önskvärt att ha fått planläggningen fullt färdig vid framläggandet av propositionen.

Nu förhåller det sig inte på det sättet, att reservanterna anse detta bygge vara onödigt, utan vi erkänna, att det föreligger ett behov av bättre ordnade postförhållanden på Kungsholmen med dess 74,000 invånare. Vid besök på platsen ha vi funnit den föreslagna tomten lämplig för ändamålet, och vi äro också beredda — det står i reservationen — att föreslå riksdagen att anvisa

Ang. posthusbyggnad å Kungsholmen i Stockholm. (Forts.)

medel för inköp av denna tomt. Men när vi påfordra att ånyo få se ritningar eller någon skiss till ritningar över det slutliga disponerandet, så är detta inte bara en ordningsfråga — det har alltid hört till god ordning, att man fått del av hur ett hus skall användas, som man planerar att bygga, i synnerhet när det gäller ett helt nybygge, såsom här är fallet — utan detta uppskov till nästa år kan ske, utan att hela byggnadsfrågan fördröjes. Det förhåller sig nämligen på det sättet, att den tomt, som skall förvärvas där ute, är belägen på ett område, som ännu icke är stadsplanlagt. I propositionen meddelas, att Stockholms stadsplanekontor håller på att uppgöra förslag till ändring av stadsplanen. Men, säges det i propositionen — och det har såvitt jag kunnat finna inte bestritts under utredningen inom utskottet — sådan fastställelse av stadsplanen vore icke att vänta förrän under senare halvåret av år 1936. Förrän området är stadsplanlagt, kan således icke tomten förvärvas och följaktligen icke något arbete igångsättas tidigare än under senare halvåret, således framåt nyårstiden. Det är då vintersäsong, som ju inte är särskilt lämplig för byggnadsarbete, fastän man i alla fall företar sådant, när behovet är trängande.

Nu förmena vi reservanter, att när ärendet ligger så till och man har principiella invändningar emot det förslag, som nu föreligger, med hänsyn till dispositionen av 2½ våningar för bostadslägenheter — en erinran, som delas av hela utskottet och som också tycks delas av byggnadsstyrelsen och vederbörande myndigheter, vilka öppet tala om att det pågår en utredning om en annan disposition — kan, genom att man skjuter på ärendet, tills utredningen blir färdig, ny proposition framläggas i början av nästa riksdag och medel anvisas så tidigt, att faktiskt någon fördröjning av byggnadsarbetet icke behöver inträffa. Men statsutskottet och riksdagen ha då möjlighet att se, för vilka ändamål och till vilken disposition medel beviljas.

Om man bifaller reservationen, uppskjuter man således icke byggandet. Detta kan faktiskt inte sättas i gång, därför att området inte är stadsplanlagt. Då förmena vi, att det vore en välbetänkt åtgärd att bifalla reservationen, i synnerhet som en ändring av dispositionerna givetvis måste påverka själva byggnadskostnaderna.

Jag ber därför, herr talman, att få yrka bifall till den reservation, som är fogad till utlåtandet.

Herr andre vice talmannen: Såsom framgick av den föregående talarens yttrande, är skillnaden mellan utskottsmajoritetens förslag och reservanternas inte så synnerligen stor. Såväl utskottsmajoriteten som reservanterna tillstyrka, att tomt skall köpas på Kungsholmen för uppförande av ett posthus. Skillnaden gäller endast, hur snart arbetet skall sättas i gång. Nu är det emellertid behövt, att ett posthus uppföres på Kungsholmen så snart som möjligt — ett sådant har ju krävts under ett par års tid — dels för att få postlokaler, dels för att få lokaler även för andra statliga behov — polis-skolan skulle ju förläggas dit. Genom ett bifall till reservanternas förslag skulle husets uppförande fördröjas med ungefär ett års tid. Detta kan leda till att polisskolan inte kan flytta in där. Den behöver nämligen nya lokaler redan hösten 1937. Detta är ytterligare ett starkt skäl för att biträda den kungl. propositionen.

Nu säger visserligen talesmannen för reservanterna, herr J. B. Johansson i Fredrikslund, att härigenom skulle man slå in på en farlig princip och föregripa riksdagens prövningsrätt. Vad principen beträffar, har nog riksdagen tidigare fattat beslut, som ha varit parallella med det här föreliggande, av

Ang. posthusbyggnad å Kungsholmen i Stockholm. (Forts.)
utskottet tillstyrkt förslaget. Vid uppförandet av kanslihuset i Stockholm 1929 lämnades avgörandet till Kungl. Maj:t, huruvida det gamla polishuset skulle sammanbyggas med kanslihuset eller hur detta senare skulle utföras. Förra året beslöt riksdagen på förslag av statsutskottet förändringar av vattenfallsstyrelsens byggnad vid Karduansmakaregatan i Stockholm, där stadsplanen då inte var fastställd, varför avgörandet av vissa detaljer och enskildheter rörande byggnadens utförande lämnades till Kungl. Maj:ts avgörande. Skillnaden mellan det här föreliggande ärendet och de av mig nu nämnda torde vara ganska obetydlig. Här är det endast fråga om att det skall inrättas bostadslägenheter i de två översta våningarna av byggnaden. Det blir emellertid ekonomiskt för staten att uppföra denna byggnad i sex våningar. Därigenom utnyttjar man bättre tomtmarken och gör byggnaden mera räntabel. Det skulle visserligen då ha varit önskvärt, om man kunnat taga hela byggnaden i anspråk för ämbetslokaler för statens behov. För närvarande kan man ju inte avgöra vilka statsinstitutioner, som då skulle förläggas dit utom de nu nämnda, men utskottet har uttalat, att det förväntar, att byggnaden i så stor utsträckning som möjligt tages i anspråk för ämbetslokaler. Jag vill då säga herr J. B. Johansson, att om vi genom bifall till reservationen skulle fördröja detta ärendes avgörande ytterligare ett år, så tör ju hända, att vi inte heller då äro fullt klara med huru byggnaden lämpligast skulle utnyttjas, för ämbetslokaler eller för annat ändamål, och finge kanske även då besluta oss för att inrätta de under den närmaste tiden i anspråk icke tagna utrymmena till bostäder. Det kunde därför vara lika svårt att fatta beslut i frågan om ett år, som det är nu, om man anlägger de svärpunkter på frågan, som den föregående ärade talaren här anförde.

Utskottet har i varje fall uttalat den reservationen, att det förväntar, att i samband med äskanden vid ett kommande års riksdag definitiva byggnadsplaner må föreläggas riksdagen. Jag tycker, att här föreligger en så stark garanti för att riksdagen skall få tillfälle att uttala sig, att de betänkligheter, som den ärade talesmannen för reservanterna har framfört här, väga mindre.

Jag kan därför inte inse, herr talman, att riksdagen behöver tveka att besluta bifall till det föreliggande förslaget. Här skulle förutom medel till inköp av tomt ställas till förfogande ytterligare 500,000 kronor. Dessa pengar tas ju i anspråk för förberedande arbeten, och deras beviljande kommer säkerligen icke att leda till att sådana dispositioner företagas, att inte riksdagen vid en förnyad prövning nästa år får tillfälle att uttala, hur den anser, att huset skall disponeras. Själva det yttre, konturerna och allt sådant, blir ju detsamma, vare sig man beslutar bifall i år eller ett kommande år. Det är alltså endast inredningen i de översta våningarna det gäller, och i det avseendet kan man kanske stå lika tveksam även ett kommande år.

Jag finner alltså inte skäl föreligga för ett uppskov av detta ärende, utan ber att få yrka bifall till utskottets förslag.

I detta anförande instämde herr *Wallés*.

Herr Johansson, Johan Bernhard: Herr andre vice talmannen började med att säga, att det icke föreligger så stor skillnad mellan utskottsmajoriteten och reservanterna. Det vore en så obetydlig skillnad, att den inte förtjänade avseende. Men det är väl dock en ganska väsentlig skillnad mellan att bevilja ett stort belopp till ett omfattande fastighetsbygge utan att ha planerna fullt klara, under det att utredning pågår, och att, såsom reservanterna föreslå, uppskjuta beslutet till dess dessa planer föreligga.

Ang. posthusbyggnad å Kungsholmen i Stockholm. (Forts.)

För att förstärka utskottets motivering hänvisar herr andre vice talmannen till utskottets uttalande på sidan 3, där utskottet skriver, att det förväntar, att i samband med anvisande av ytterligare medel nästa år definitiva byggnadsplaner föreläggas riksdagen. Ja, det är så dags då! Bevilja vi i dag 600,000 kronor för inköp av tomt och 500,000 kronor till påbörjande av byggnaderna, så är det så dags, om riksdagen sedermera får taga del av de ändrade dispositionerna och fatta beslut på basis därav. Jag tycker, att detta uttalande, att majoriteten själv förväntar, att till nästa riksdag definitiva byggnadsplaner föreläggas riksdagen, är det starkaste argument, man kan tänka, för just den ståndpunkt, jag företräder.

Sedan talade herr andre vice talmannen om behovet av detta posthus. Detta har ingen bestritt. Jag sade också i mitt förra anförande, att vi äro ense om, att det på Kungsholmen med dess 74,000 invånare behövs bättre ordnade postförhållanden, och det är också därför jag varit med om att anvisa medel för inköp av tomt, vilken vi funnit vara lämplig efter besök på platsen.

Men så säger herr andre vice talmannen, att genom bifall till reservationen fördröjes hela byggnadsfrågan ett år. Ja, det var just det jag ville visa i mitt förra anförande, att någon fördröjning icke äger rum, och det har heller icke bestritts inom utskottet. Därför var det litet överraskande att höra detta just nu. Ingen fördröjning kommer att ske, ty först måste byggnadsplanerna fastställas, och dessa kunna icke bli färdiga och fastställda förrän under senare halvåret 1936. Man kan således under tiden göra upp definitiva planer och framlägga hela frågan vid början av nästa års riksdag.

Sedan nämnde herr andre vice talmannen, att riksdagen tidigare har fattat liknande beslut, att det alltså föreligger precedensfall, och han hänvisade till kanslihuset. Men därvidlag vill jag minnas, att det låg till så, att det först var ritningar och planläggning, som förelades riksdagen till prövning utan att det begärdes bemyndigande att sätta i gång med bygget, och att utredningen var klar och definitiva byggnadsplaner förelägo, när byggnadsanlaget begärdes. Jag tror alltså inte, att de båda fallen äro riktigt parallella.

Under de sista krisåren, 1933/1934, ha ju belopp ställts till förfogande för olika byggnadsändamål, utan att planerna varit färdiga, men det var krisläget, som nödvändiggjorde dessa åtgärder, och det var ju heller inte utan opposition på åtskilliga punkter, som man gick med på en sådan anordning. Men detta får icke bli ett system, som man tillämpar även under normala tider, utan det måste vara så, att myndigheterna bereda ärendena, så att dessa, när riksdagen skall pröva dem, föreligga i fullt utrett skick. Detta är ett krav, som reservanterna anse sig böra hålla på. Jag tror, att vi handla i full samklang med de principer, som varit riksdagens statsutskotts, när vi vilja se ärendena ordentligt utredda.

Jag vidhåller mitt yrkande.

Herr statsrådet **Leo**: Herr talman! Jag har för min del, liksom reservanterna och utskottet i dess helhet, den allmänna uppfattningen, att man bör icke, för såvitt man kan undvika det, i fastigheter som huvudsakligen äro avsedda för tjänstelokaler, inreda lokaler för bostadslägenheter. För såvitt det är möjligt, bör man försöka att hålla dessa båda slag av lokaler åtskilda. När därför generalpoststyrelsen kom in med förslag om uppförande av ifrågavarande fastighet på Kungsholmen, och jag fann, att förslaget upptog inredande av bostadslägenheter i något mer än två våningar, satte jag mig i förbindelse med byggnadsstyrelsen för att höra, om icke dessa utrymmen i stället kunde användas för statliga ämbetsverk. Jag gjorde det så mycket

Ang. posthusbyggnad å Kungsholmen i Stockholm. (Forts.)
hellre, som det ungefär vid samma tidpunkt hade kommit en framställning från byggnadsstyrelsen, som gick ut på, att man måste nära nog omedelbart skaffa ökade lokaler åt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Åt byggnadsstyrelsen och troligen också åt skolöverstyrelsen, eftersom de lokaler, som dessa ämbetsverk för närvarande förfoga över i statens fastighet vid Hantverkaregatan, numera ha visat sig otillräckliga. I stället för att hyra ute i staden på olika håll åt dessa ämbetsverk, fann jag det då som sagt lämpligt att låta undersöka, om man icke kunde bereda lokaler åt dem i den fastighet, som var avsedd att uppföras för generalpoststyrelsens räkning. Det är denna utredning som pågår och som för närvarande ligger så till, att det efter allt att döma blir statens meteorologiska anstalt, som får flytta ut från ämbetsverkens fastighet vid Hantverkaregatan till det nya posthuset, medan vid Hantverkaregatan beredas de ökade utrymmen åt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen m. fl. ämbetsverk, som dessa behöva.

Jag kan för övrigt icke finna, att det föreligger någon som helst brist ens i den redan av generalpoststyrelsen förebragta utredning, som går ut på uppförande av en fastighet, upptagande även bostadslägenheter. I och för sig är det nämligen ur ekonomisk synpunkt och ur postverkets synpunkt ingenting att anmärka mot detta förslag, eftersom, enligt vad utredningen visar, fastigheten skulle bli ekonomiskt räntabel och lämna omkring 8 procents avkastning. Men om vi nu kunna tillmötesgå allas önskan om att i fastigheten inreda enbart ämbetslokaler, så är det ju bara bra.

Nu säger emellertid herr J. B. Johansson, att saken inte brådskar, utan att den kan vila ett år, vilket icke skulle medföra någon olägenhet, eftersom fastigheten kommer att bli färdig vid samma tidpunkt, vare sig riksdagen beviljar anslaget i år eller nästa år. Så är emellertid icke förhållandet. Är det så, att riksdagen i år beviljar anslaget, kunna de nya lokalerna vara färdiga till den 1 oktober 1937. Om riksdagen ej beviljar anslaget i år, är det däremot ej möjligt att få de nya lokalerna färdiga förrän den 1 oktober 1938. Det blir således faktiskt ett helt års uppskov med lokalernas färdigställande, om reservanternas förslag skulle gå igenom. Vad betyder ett sådant uppskov? Jo, det betyder för det första, att de olämpliga förhållanden, postverket för närvarande har att dragas med, därigenom att det saknar egna lokaler på Kungsholmen, skulle komma att bestå. Det betyder för det andra en ökad svårighet att vinna den lösning av lokalfrågan, som både reservanternas, utskottet i sin helhet och jag eftersträvar, nämligen att få in enbart ämbetsverk i postverkets nya lokaler, ty utrymmet i lokalerna vid Hantverkaregatan är faktiskt så hårt belastat, att det är omöjligt att för mer än en mycket kort tid kunna klara sig med nuvarande lokaler. Om icke ökat utrymme beredes i någon statens fastighet senast den 1 oktober 1937, blir man därför tvungen att tillgripa privatförhyrning ute i staden för de trångbodda ämbetsverkan i Hantverkaregatan, och då är den lösning, vi alla eftersträva, praktiskt taget, omöjliggjord.

Ur alla synpunkter föreligger därför skäl för riksdagen att redan i år bevilja anslaget.

Herr Johansson, Johan Bernhard: Ja, om det vore så — vilket jag har anledning betvivla — att bifall till reservationen skulle förlänga byggnadstiden med ett år, så vill jag fråga talesmannen för statsutskottet: vad innebär då utskottets uttalande, att utskottet förväntar, att i samband med fyllnadsanslag nästa år definitiva byggnadsplaner föreläggas riksdagen? Det är ju icke annat än en gest, som ingenting betyder, ty enligt vad som nu framhålls från den sidan skulle ju under alla förhållanden arbetet sättas i gång och bli färdigt till nästa år. Ett bifall till reservanternas förslag skulle, säger

Ang. posthusbyggnad å Kungsholmen i Stockholm. (Forts.)

man, förlänga byggnadstiden med ett helt år, men det är enligt min mening uppenbarligen icke fallet.

Efter det överläggningen förklarats härmed slutad, gjorde herr talmannen jämligt därunder förekomna yrkanden propositioner, först på bifall till vad utskottet i det nu föredragna utlåtandet hemställt samt vidare på antagande av det förslag, som innefattades i den vid utlåtandet avgivna reservationen; och förklarade herr talmannen, sedan han upprepat propositionen på bifall till utskottets hemställan, sig anse denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Johansson, Johan Bernhard*, begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en omröstningsproposition av följande lydelse:

Den, som bifaller vad statsutskottet hemställt i sitt utlåtande nr 45, röstar
Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i den vid utlåtandet avgivna reservationen.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo uppläst, verkställdes omröstningen på det sätt, att efter särskilda uppmaningar av herr talmannen först de ledamöter, som ville rösta för ja-propositionen, och därefter de ledamöter, som ville rösta för nej-propositionen, reste sig från sina platser; och befanns därvid, att flertalet röstade för ja-propositionen.

Vid förnyad föredragning av statsutskottets utlåtande nr 46, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under utgifter för kapitalökning gjorda framställning om anslag till förskott av kostnader för uppgörande av byggnadsplaner, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Vid ånyo skedd föredragning av första lagutskottets memorial nr 21, angående arvode åt den, som inom första lagutskottet biträtt vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om skuldebrev m. m., bifölls vad utskottet i detta memorial hemställt.

Ordet lämnades på begäran till herr **Sjödahl**, som anförde: Herr talman! Jag hemställer, att kammaren måtte besluta, att tiden för avgivande av motioner i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 219 angående omläggning av skyddshemsverksamheten m. m. utsträcker till det plenum, som infaller näst efter 20 dagar från propositionens avlämnande.

Härtill lämnade kammaren sitt bifall.

Avsågos och bordlades nedannämnda motioner:

nr 313, av herr *Carlsson, Carl*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående befrielse för tyghantverkaren G. E. Rahm från viss ersättnings-skyldighet; samt

nr 314, av herr *Heüman*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förändringar i avseende å löneställning och antal beträffande vissa ordinarie befattningar vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk m. m.

Anmäldes och bordlades

konstitutionsutskottets utlåtanden och memorial:

nr 25, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående avgivande av förnyad förklaring i enlighet med bestämmelserna i art. 36, andra stycket, av stadgan för den fasta mellanfolkliga domstolen;

nr 26, i anledning av väckta motioner om skärpning av utskyldsstrecket såsom villkor för kommunal rösträtt m. m.;

nr 27, i anledning av väckta motioner om skärpning av utskyldsstrecket såsom villkor för valbarhet till kommunala förtroendeuppdrag; och

nr 28, med förslag till ändrad lydelse av § 6 mom. 10 riksdagsordningen; statsutskottets utlåtande nr 6, angående regleringen för budgetåret 1936/1937 av utgifterna under riksstatens sjätte huvudtitel, innefattande anslagen till kommunikationsdepartementet;

bevillningsutskottets betänkanden:

nr 16, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 4 § sista stycket förordningen den 4 oktober 1929 (nr 307) angående tullrestitution; och

nr 17, i anledning av väckta motioner om befrielse för travtävlingar och kapplöpningar från nöjesskatt;

bankoutskottets utlåtanden:

nr 13, angående verkställd granskning av riksbankens styrelse och förvaltning;

nr 14, angående verkställd granskning av riksgäldskontorets styrelse och förvaltning;

nr 15, angående verkställd granskning av riksdagsbibliotekets styrelse och förvaltning;

nr 16, angående provisoriskt dyrortstillägg under budgetåret 1936/1937 till befattningshavare vid riksdagens verk;

nr 17, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående villkoren för pension åt visst indelt manskap vid marinen;

nr 18, i anledning av väckt motion angående delaktighet i statens pensionsanstalt för vissa sjukstuguläkare; och

nr 19, angående fullmäktiges i riksgäldskontoret förslag till utarbetande av ett person- och sakregister till riksdagens protokoll med bihang för åren 1931—1940;

första lagutskottets utlåtande nr 22, i anledning av väckt motion angående bekämpande av den olagliga sprithanteringen; samt

andra lagutskottets utlåtande nr 21, i anledning av väckta motioner angående lagstiftning om rätt att utnyttja underjordiska vattentillgångar.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 12.20 på dagen.

I f. fidem

G. H. Berggren.

Tisdagen den 17 mars.

Kammaren sammanträdde kl. 4 e. m.; och dess förhandlingar leddes av herr förste vice talmannen.

Justerades protokollen för den 11 innevarande månad.

Anmälades och godkändes konstitutionsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 95, i anledning av väckta motioner angående beredande av ökade möjligheter för arrendatorer att erhålla rösträtt vid val av vägstämmoombud; och nr 96, i anledning av väckt motion om viss ändring i 59 § lagen om vägdistrikt.

Föredrogos och hänvisades till statsutskottet nedannämnda motioner:

nr 313, av herr *Carlsson, Carl*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående befrielse för tyghantverkaren G. E. Rahm från viss ersättningsskyldighet; och

nr 314, av herr *Heüman*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förändringar i avseende å löneställning och antal beträffande vissa ordinarie befattningar vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk m. m.

Föredrogos, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran konstitutionsutskottets utlåtanden nr 25—27 och memorial nr 28, statsutskottets utlåtande nr 6, bevillningsutskottets betänkanden nr 16 och 17, bankoutskottets utlåtanden nr 13—19, första lagutskottets utlåtande nr 22 samt andra lagutskottets utlåtande nr 21.

Avgåvos och bordlades nedannämnda motioner:

nr 315, av herr *Wagnsson, Ruben*, m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förändring i avseende å löneställning och antal beträffande vissa ordinarie befattningar vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk m. m.; samt

nr 316, av herr *Westman* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 4 och 5 §§ skogsvårdslagen den 15 juni 1923 (nr 212) m. m.

Anmäldes och bordlades statsutskottets memorial nr 47, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut i fråga om placering i lönegrad av materialförvaltaren hos riks försäkringsanstalten.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 4.08 e. m.

In fidem
G. H. Berggren.
